

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Географічний факультет

Кафедра економічної географії та екологічного менеджменту

**РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни**

Філософія

обов'язкова

Освітньо-професійна програма «Геосистеми та георизики»
(назва програми)

Спеціальність 103 Науки про Землю
(вказати: код, назва)

Галузь знань 10 «Природничі науки»
(вказати: шифр, назва)

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)
(вказати: перший бакалаврський/другий магістерський)

Географічний факультет

(назва факультету/навчально-наукового інституту, на якому здійснюється підготовка фахівця за вказаною освітньо-професійною програмою)

Мова навчання українська
(вказати: на якій мові читається дисципліна)

Чернівці 2025 рік

Робоча програма навчальної дисципліни **Філософія** складена відповідно до освітньо-професійної програми «*Геосистеми та георизики*»

Розробник: *Чикарькова Марія Юрївна*, доктор філософських наук,
професор кафедри філософії та культурології

Викладач: *Чикарькова Марія Юрївна*, доктор філософських наук,
професор кафедри філософії та культурології

Погоджено з гарантом ОП

Сергій КИРИЛЮК

Погоджено методичною радою географічного факультету
Протокол № 1 від 28 серпня 2025 року

Голова методичної ради

Наталія АНДРУСЯК

Затверджено

на засіданні кафедри філософії та культурології
Протокол № 1 від 26 серпня 2025 року

Завідувач кафедри

Ольга РУЖАНШ

Схвалено

науково-методичною радою Чернівецького національного університету
імені Юрія Федьковича
Протокол № 1 від 28 серпня 2025 року

Голова науково-методичної ради ЧНУ

Тетяна ФЕДІРЧИК

Структура змісту навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	денна форма					Заочна форма				
	усього го	у тому числі				усього	у тому числі			
		л	п	інд	с.р.		л	п	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 1: Історія розвитку філософії									
Тема 1. Предмет і функції філософії	9	2	2		5					
Тема 2. Філософія Стародавнього Сходу та античності	21	4	2		15					
Тема 3. Філософія Середньовіччя, Відродження та Нового часу	24	2	2		20					
Тема 4. Філософія XVIII-XXI ст.	26	2	4		20					
Разом за ЗМ1	80	10	10		60					
	Змістовий модуль 2. Галузі філософського знання									
Тема 5. Онтологія.	19	2	2		15					
Тема 6. Гносеологія.	21	3	3		15					
Разом за ЗМ 2	40	5	5		30					
Усього годин	120	14	16		90					

Тематика лекційних занять з переліком питань

№	Назва теми
1	<p>Тема 1. Предмет і функції філософії</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність філософії як способу осмислення світу, людини та цінностей. 2. Основні функції філософії (світоглядна, методологічна, аксіологічна). 3. Місце філософії серед інших форм знання (науки, релігії, мистецтва). 4. Практичне значення філософії в сучасному суспільстві.
2	<p>Тема 2. Філософія Стародавнього Сходу та античності</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Специфіка східної філософії (у порівнянні з західною). 2. Основні східні філософські системи (даосизм, конфуціанство, буддизм). 3. Основні етапи становлення античної філософії. 4. Репрезентативні представники античної філософії та їх ідеї. 5. Значення античної філософії як підґрунтя європейської інтелектуальної

	традиції.
3	<p>Тема 3. Філософія Середньовіччя, Відродження та Нового часу</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Домінування теоцентризму у середньовічній філософії. 2. Основні етапи розвитку середньовічної філософії. 3. Антропоцентризм та гуманістичний характер філософії Відродження. 4. Перехід до раціоналістичного і наукового мислення у філософії Нового часу.
4	<p>Тема 4. Філософія XVIII-XXI ст.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Аналіз розвитку класичної німецької філософії та її вплив на європейську думку. 2. Ключові риси некласичної та постнекласичної філософії XX–XXI ст. 3. Основні філософські школи сучасності.
5	<p>Тема 5. Онтологія.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Онтологія як філософське вчення про буття, його структуру і форми існування. 2. Основні онтологічні категорії (матерія, дух, простір, час тощо). 3. Значення онтологічного аналізу для філософії науки і культури.
6	<p>Тема 6. Гносеологія.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Гносеологія як вчення про знання, істину і способи пізнання. 2. Сенсуалізм, раціоналізм та критицизм як основні пізнавальні підходи. 3. Проблема достовірності та об'єктивності знання. 4. Роль пізнання в осмисленні реальності і взаємодії людини зі світом.

Тематика семінарських занять з переліком питань

№	Назва теми
1	<p>Місце філософії у соціогуманітарному знанні</p> <ul style="list-style-type: none"> • Роль філософії як методологічного підґрунтя соціальних і гуманітарних наук. • Вплив філософських категорій і концепцій на формування наукового світогляду. • Інтегруюча функція філософії щодо різних типів знання. • Взаємодія філософії з психологією, соціологією, культурологією та історією. • Значення філософії для критичного осмислення сучасних соціальних процесів.

2	<p>Філософія Стародавнього світу</p> <ul style="list-style-type: none"> • Світоглядні ідеї цивілізацій Стародавнього Сходу (гармонія людини і природи, моральні засади). • Становлення філософського мислення в античності як раціонального пошуку істини. • Етапи розвитку античної філософії — від натурфілософії до етичних і політичних концепцій. • Значення античної думки для формування європейської філософської традиції. • Внесок Сходу та античності у розвиток морально-етичних і космологічних ідей.
3	<p>Рух філософських ідей від теоцентризму до антропоцентризму</p> <ul style="list-style-type: none"> • Домінування теоцентризму у середньовічній філософії та його світоглядна роль. • Перехід до гуманістичних цінностей та антропоцентризму доби Відродження. • Становлення раціоналістичного і наукового світогляду в Новий час. • Зміщення фокусу з Божественного на людське, інтелектуальне та творче начало. • Історична важливість переходу від теоцентризму до антропоцентризму для культури та науки.
4	<p>Філософія Нового та Новітнього часу</p> <ul style="list-style-type: none"> • Раціоналістична та емпірична традиції у філософії Нового часу. • Вплив класичної німецької філософії на інтелектуальну культуру Європи. • Злам класичних підходів у філософії ХХ ст. та поява некласичного мислення. • Екзистенціалізм, феноменологія, прагматизм та аналітична філософія. • Актуальність філософії Новітнього часу для осмислення технологічного, соціального та культурного розвитку.
5	<p>Онтологія</p> <ul style="list-style-type: none"> • Вчення про буття, його структуру та форми прояву. • Ключові онтологічні категорії — матерія, дух, простір і час. • Матеріалістичні та ідеалістичні концепції розуміння буття. • Проблема співвідношення об'єктивної реальності та людського її осмислення. • Значення онтології для формування наукових і філософських картин світу.
6	<p>Гносеологія</p>

<ul style="list-style-type: none"> • Вчення про природу, джерела та межі знання. • Сенсуалістичні та раціоналістичні підходи до процесу пізнання. • Критицизм як основа сучасного розуміння пізнавальних процесів. • Проблема істини та критерії її встановлення і перевірки. • Значення гносеології для осмислення реальності та інтерпретації людського досвіду.

Індивідуальні науково-дослідні завдання

№	Назва теми
1	Штучний інтелект та його роль у сучасному пізнанні
2	Гендерна проблематика у філософії
3	Філософія, релігія, міфологія: подібності та відмінності
4	Концепція віртуальної реальності у філософії
5	Сучасні соціальні міфи
6	Неофройдизм: проблема душі сучасної людини
7	Філософія трансгуманізму

Завдання для самостійної роботи студентів

№	Назва теми
1	Концепція соціального договору у сучасному світі
2	Культура та цивілізація: антагонізм чи взаємозв'язок?
3	Проблема співвідношення цінностей та потреб
4	Плюралізм філософії: необхідність чи випадковість?
5	Сучасні антропологічні концепції
6	Проблема об'єктивності у науковому пізнанні
7	Етика в епоху постправди

Методи навчання

Під час навчання використовуються як традиційні, так і сучасні інтерактивні методи та форми роботи.

Серед традиційних:

- **метод тестування** (перевірка знань із ключових понять філософії: епістемологія, онтологія, етика, політична філософія, філософія свідомості тощо; систематизація історичних етапів розвитку філософської думки);
- **робота з текстами** (аналіз фрагментів класичних і сучасних філософських творів; порівняння концепцій різних авторів; виконання завдань із коректного тлумачення термінів і аргументів);

- **кейс-метод** (аналіз філософських проблем на основі реальних і гіпотетичних ситуацій: моральні дилеми, концепції справедливості, когнітивні упередження, проблема свободи волі; застосування філософських підходів до сучасних суспільних проблем);
- **проектний метод** (підготовка презентацій про окремі філософські напрямки, школи або персоналії; розробка філософських «кейс-досліджень» на матеріалі наукових або міждисциплінарних практик; написання міні-есе).

Сучасні інтерактивні методи включають:

- **тематичні авторські настільні ігри** (використання спеціально розроблених ігор для закріплення знань про філософські концепції, школи та персоналії);
- **гейміфіковане навчання** (участь у тематичних квестах; користування цифровими симуляціями етичних дилем тощо);
- **рольові моделювання** (імітація дискусій між історичними філософами, представлення позицій різних шкіл: стоїків і епікурейців, раціоналістів і емпіриків, утилітаристів і кантівців; дебати про фундаментальні філософські питання);
- **дискусійні платформи та дебати** (участь у філософському турнірі; аналіз сучасних соціальних, етичних і політичних викликів засобами філософських аргументів);
- **мікропроекти з наукової та популяризаційної творчості** (створення філософських подкастів, відеоесе, філософських мемів або коротких текстових експлейнерів для широкої аудиторії; підготовка візуальних «мап понять» або ліній часу розвитку філософської думки).

Система контролю та оцінювання

Види та форми контролю

Формами поточного контролю є усна чи письмова (тестування, есе, реферат, творча робота) робота, відповідь здобувача вищої освіти та ін.

Формою підсумкового контролю є іспит.

Засобами оцінювання виступають:

- тести;
- проекти (наскрізні проекти; індивідуальні та командні проекти; дослідницько-творчі та ін.);
- реферати;
- есе;
- створення інфографіки, інтелект-карти та словникової статті на задану тему;
- презентація на задану тему;
- доповідь на науковій конференції;
- участь у філософському турнірі.

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Курс «Філософія» вивчається протягом семестру та складається з двох теоретичних та одного підсумкового модулю.

Теоретичні модулі оцінюються у 40 і 20 балів (кожна тема по 10 балів). Відповідно протягом семестру здобувач вищої освіти може набрати максимально 60 балів (40+20).

Підсумковий модуль оцінюється у 40 балів. Він складається з двох форм роботи: теоретичної і практичної (тестові завдання). Теоретичний блок складається з трьох питань, що підсумовують вивчений матеріал та за умови успішного розкриття кожне питання може бути оцінене у 10 балів. Практичний блок складається з 10 тестових завдань, розміщених у системі Moodle (кожний тест оцінюється в 1 бал). Тести виконуються на платформі до початку іспиту. За умови успішної роботи у межах двох теоретичних модулів, виконання всіх форм роботи на підсумковому контролі, студент має можливість за результатами навчання з курсу отримати 100 балів.

Підсумкова кількість балів після закінчення вивчення навчальної дисципліни переводиться в оцінку за національною системою та шкалою ECTS. При виставленні загальної оцінки враховуються наступні критерії:

«А» ставиться у разі, якщо студент:	<ul style="list-style-type: none"> – постійно готувався до занять згідно з програмою дисципліни; – глибоко та всебічно розкривав зміст питань, використовуючи додаткову літературу; – показав уміння формулювати висновки, узагальнювати та аналізувати навчальний матеріал; – продемонстрував уміння формулювати власну точку зору та аргументовано доводити її; – переконливо та логічно викладав матеріал, проявляв творчий підхід до виконання індивідуального науково-дослідницького завдання; – належним чином виконував завдання для самостійної роботи; – допускав при усних відповідях та тестуванні окремі незначні неточності.
«В» ставиться у разі, якщо студент:	<ul style="list-style-type: none"> – розкривав згідно з програмою дисципліни зміст питань, використовуючи додаткову літературу; – робив узагальнення та висновки з окремих питань; – виконував завдання для самостійної роботи; – при усних відповідях не завжди повно й аргументовано викладав матеріал, а при тестуванні мали місце окремі неточності.
«С» ставиться у разі, якщо студент:	<ul style="list-style-type: none"> – розкривав згідно з програмою дисципліни зміст питань, але недостатньо й не завжди використовував додаткову літературу; – формулював висновки з окремих питань практичних занять; – не проявляв належної активності під час практичних занять; – допускав окремі неточності при усних відповідях, тестуванні.
«D» ставиться у разі, якщо студент:	<ul style="list-style-type: none"> – відповідав на окремі питання, які обговорювалися; – формулював висновки з окремих питань; – при підготовці до практичних занять майже або й зовсім не використовував додаткову літературу; – не проявляв активності на практичних заняттях; – частково виконав завдання для самостійної роботи; – у відповідях та/чи при тестуванні допустив багато неточностей або декілька грубих помилок.
«E» ставиться у	<ul style="list-style-type: none"> – відповідав на окремі питання, які обговорювалися; – допускав численні неточності при усних відповідях, демонструючи лише репродуктивний рівень засвоєння навчального матеріалу без його

разі, якщо студент:	осмислення, – не вмів сформулювати свою позицію, проаналізувати або порівняти різні точки зору на проблему; – недостатньо використовував основну літературу й майже або зовсім не використовував додаткову; – не проявляв активності на практичних заняттях; – частково виконав завдання для самостійної роботи; – у відповідях та/чи при тестуванні допустив численні помилки та неточності.
«Fх» ставиться у разі, якщо студент:	– поверхнево розкривав зміст питань, які розглядалися; – допускав суттєві помилки при усних та письмових відповідях; – поверхнево ознайомився з рекомендованою літературою; – не виконав більшу частину завдань для самостійної роботи; – не проявляв активності на практичних заняттях; – допускав принципові помилки під час виконання завдань.
«F» ставиться у разі, якщо студент:	– не завжди міг розкрити зміст питань, які розглядалися; – допускав суттєві помилки при усних та письмових відповідях, тестуванні; – не ознайомився з рекомендованою літературою; – не виконав завдання для самостійної роботи; – не проявляв активності на практичних заняттях; – на підсумковому занятті не вміє відтворити зміст окремих питань, передбачених програмою дисциплін.

Набрана здобувачем вищої освіти кількість балів є основою для виставлення оцінки за національною шкалою та шкалою ECTS.

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання (аудиторної та самостійної роботи)						Кількість балів (ІТ або іспит)	Сумарна к-ть балів
Змістовий модуль №1				Змістовий модуль № 2			
T1	T2	T3	T4	T5	T6		
40%				20%		40%	100%

T1, T2 ... T6 – теми змістових модулів.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Відмінно	A (90-100)	відмінно
Добре	B (80-89)	дуже добре

	C (70-79)	добре
Задовільно	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
Незадовільно	FX (35-49)	(незадовільно) з можливістю повторного складання
	F (1-34)	(незадовільно) з обов'язковим повторним курсом

5. Засоби діагностики успішності навчання

Для поточного контролю: заслуховування доповідей та повідомлень на семінарських заняттях, термінологічні диктанти, тести, аналіз різних видів повідомлень (наукової статті, доповіді, виступу у ЗМІ тощо), студентські презентації та виступи на наукових заходах.

Для контролю самостійної роботи: тестування, анотації опрацьованих першоджерел, підготовка есе (проєкту), підбір відео, аудіо та текстового матеріалу за визначеною темою.

Для підсумкового контролю: екзамен.

Перелік питань для самоконтролю та підсумкового контролю навчальних досягнень студентів

1. Предмет, завдання та функції філософії.
2. Зв'язок філософії з іншими науковими дисциплінами.
3. Місце філософії серед релігієзнавчого та наукового знання.
4. Галузі філософії.
5. Світогляд як філософський феномен.
6. Поняття про протофілософію, причини та час її виникнення.
7. Специфіка західної та східної філософій: проблематика, способи філософствування, роль філософа.
8. Специфіка філософії Стародавньої Індії.
9. Специфіка філософії Стародавнього Китаю.
10. Особливості античної філософії.
11. Натурфілософія античної Греції.
12. Філософські погляди Сократа.
13. Філософські погляди Платона.
14. Філософські погляди Аристотеля.
15. Філософські школи епохи елінізму.
16. Теоцентризм середньовічного філософського пошуку.
17. Апологетика та патристика як етапи розвитку середньовічної філософії.
18. Схоластика та її провідні ідеї.
19. Філософські погляди Томи Аквінського.
20. Філософія Августина Аврелія.
21. Антропоцентризм філософії Відродження.
22. Філософські погляди Н. Макіавеллі.
23. Особливості розвитку філософії Нового часу.
24. Філософські погляди Р. Декарта.
25. Філософські погляди Ф. Бекона.
26. Філософські погляди Т. Гоббса.
27. Філософські погляди Дж. Локка.

28. Особливості німецької класичної філософії.
29. Філософські погляди І. Канта.
30. Філософські погляди Ф. Гегеля.
31. Філософські ідеї фрейдизму.
32. Філософія екзистенціалізму.
33. Філософія позитивізму.
34. Філософія ірраціоналізму.
35. Філософія постмодернізму.
36. Особливості розвитку української філософської традиції.
37. Філософія Г. Сковороди.
38. Філософія П. Юркевича.
39. Онтологія: предмет, завдання, основні категорії.
40. Буття та небуття: концепції та форми.
41. Час і простір: їхні види, характеристики, взаємозв'язок.
42. Філософські уявлення про рух та розвиток.
43. Філософські уявлення про необхідність та випадковість.
44. Філософські уявлення про можливості.
45. Проблема свідомості та самосвідомості у філософії.
46. Гносеологія як галузь філософського знання.
47. Види пізнання.
48. Шляхи та методи пізнання.
49. Етапи розвитку знання.
50. Проблема пізнаваності світу.
51. Проблема розуміння істини, концепції істини.
52. Помилки та брехня, їхня роль у пізнанні істини.
53. Філософська антропологія: предмет, завдання, основні проблеми.
54. Основні концепції людини у філософській антропології.
55. Атрибути людського та проблемність визначення людини у філософській антропології.
56. Трансгуманізм: проблема втрати людської ідентичності.
57. Аксиологія: предмет, завдання, основні проблеми.
58. Роль аксіології у житті людини. Зв'язок між потребами, нормами та цінностями.
59. Класифікації цінностей.
60. Об'єктивне та суб'єктивне розуміння цінностей. Ієрархія цінностей.
61. Проблема сенсу життя у філософії: його види, роль в аксіології людини.
62. Проблема свободи і відповідальності у філософії.

Зарахування результатів неформальної освіти

Студент(ка) має право зарахувати результати навчання, здобуті поза межами університету, за умови підтвердження успішного проходження відповідних онлайн-курсів з філософії.

Для зарахування можуть бути використані такі ресурси:

1. **Філософія (Prometheus)**
Онлайн-курс, спрямований на засвоєння базових понять філософії, історичних етапів її розвитку та ключових проблем.
Режим доступу: https://prometheus.org.ua/course/course-v1:KPI+PHIL101+2016_T2.
2. **Як філософія змінила світ (Projector Institute)**
Онлайн-курс, орієнтований на розуміння впливу філософських ідей на культуру,

світогляд та соціальні практики.
Режим доступу: <https://prjctr.com/course/yak-filosofiya-zminila-svit-uk>.

3. **Introduction to Philosophy (University of Edinburgh, Coursera)**
Академічний курс, присвячений основним розділам філософії, методам філософського аналізу та ключовим концепціям.
Режим доступу: https://www.coursera.org/learn/philosophy?utm_source=chatgpt.com.

Використання інших ресурсів можливе за попередньою погодженістю з викладачем.

Порядок зарахування:

- студент(ка) подає сертифікат або інше документальне підтвердження проходження курсу (за наявності),
- за відсутності сертифіката можливе зарахування через усне опитування, що демонструє засвоєння матеріалу,
- після верифікації результатів курс може бути зарахований як виконання частини навчальної діяльності (до 20% підсумкової оцінки).

Рекомендована література

Основна

Культенко В. П. Філософія. К. : НУБіП України, 2024. 161 с.

Петрушенко В. Л. Філософія. Львів: «Новий Світ–2000», 2024. 504 с.

Додаткова

Баумейстер А. Вступ до філософських студій, або Інтелектуальні подорожі до країни філософії. К.: Ін-тут обдарованої дитини НАПН України, 2017. 238 с.

Бичко І. В. Філософія. К.: Центр учбової літератури, 2020. 648 с.

Лузан А. О. Вступ до філософії. ЦУЛ, 2022. 136 с.

Основи філософії / Л. О. Сандюк, С. П. Симоненко, О. В. Сулим, М. Ф. Шмиголь, Н. В. Шубелка, Ю. С. Юшкевич [за ред. М. Ф. Шмиголя]. У.: Центр учбової літератури, 2017. 412 с.
Режим доступу: <https://www.studocu.com/uk/document/kiivs%D1%8Ckiy-natsional%D1%8Cniy-universitet-imeni-tarasa-shevchenka/filosofiya/osnovy-filosofii-pidruchnik-z-filosofii/58164716>.

Синиця А. С. Вступ до філософії штучного інтелекту. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2023. 290 с.

Шепетяк О., Шепетяк О. Філософія. Львів: Місіонер, 2020. 784 с. Режим доступу: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/35525/2/O_Shepetiak_Philosophy_IFF.pdf.

Філософія: підручник / В. С. Бліхар, М. М. Цимбалюк, Н. В. Гайворонюк, В. В. Левкулич, Б. Б. Шандра, В. Ю. Свищо. Ужгород: Вид-во УжНУ «Говерла», 2021. 440 с.
Режим доступу:

<https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/4251/1/%D0%91%D0%BB%D1%96%D1%85%D0%B0%20%D0%A4%D1%96%D0%BB%D0%BE%D1%81%D0%BE%D1%84%D1%96%D1%8F%20%D0%BF%D1%96%D0%B4%D1%80%D1%83%D1%87%D0%BD%D0%B8%D0%BA.pdf>.

Філософія: хрестоматія (від витоків до сьогодення) / за ред. Л. В. Губерського. К.: Знання, 2012. 621 с.

Фюрст М., Тринкс Ю. Філософія / Пер. з нім. В. Кебуладзе. К.: Дух і літера, 2019. 536 с.

Політика щодо академічної доброчесності

Дотримання політики щодо академічної доброчесності учасниками освітнього процесу при вивченні навчальної дисципліни регламентовано такими документами:

✓ «Етичний кодекс Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича» https://www.chnu.edu.ua/media/jxdfs0zb/etychnyi-kodeks-chernivets_kohonatsionalnoho-universytetu.pdf

✓ «Положенням про виявлення та запобігання академічного плагіату у Чернівецькому національному університету імені Юрія Федьковича» https://www.chnu.edu.ua/media/n5nbzwgb/polozhennia-chnu-pro-plahi_at-2023plusdotatky-31102023.pdf

Інформаційні ресурси

Філософія: онлайн-курс на платформі Prometheus. Режим доступу: https://prometheus.org.ua/course/course-v1:KPI+PHIL101+2016_T2.

Як філософія змінила світ: онлайн-курс на платформі Projector. Режим доступу: <https://prjctr.com/course/yak-filosofiya-zminila-svit-uk>.

Introduction to Philosophy (University of Edinburgh) на платформі Coursera). Режим доступу: https://www.coursera.org/learn/philosophy?utm_source=chatgpt.com.